

Bauk, S. (2008), „The Media and Science: Who Does Not Understand Whom?“, *Media dialogues / Medijski dijalozi*, Vol. 1, No. 3, pp. 31-33.

Esej (Essay)

dr SANJA BAUK, docent
Univerzitet Crne Gore, Fakultet za pomorstvo – Kotor,
Crna Gora

THE MEDIA AND SCIENCE: WHO DOES NOT UNDERSTAND WHOM?

Abstract: *The essay focuses on some author's thoughts on the reconciliation of media and science, through the establishment of an open and positive communication between scientists and media, through public relations, interested in science and familiar with scientific developments, and through media centers of science and for science. In order to make this work, we need synchronized efforts of scientists, media and policy makers, interested in science as the pillar of social progress.*

Key words: *the media, science, objectivity.*

MEDIJI I NAUKA: KO KOGA TU NE RAZUMIJE?

Apstrakt: *U osnovi ovog eseja su neka razmišljanja autorke u pravcu pomicanja medija i nauke, kroz uspostavljanje otvorene i pozitivne komunikacije naučnika i medija, putem PR-a, zainteresovanog za nauku i upućenog u na-*

*učne tokove, te putem medijskih centara o nauci i za nauku. Kako bi se u o-
vome uspjelo, potrebni su sinhronizovani naponi naučnika, medija i kreatora
politike, zainteresovanih za nauku kao stub društvenog napretka.*

Ključne riječi: *Mediji, nauka, objektivnost.*

Kada su u pitanju mediji i nauka, prosto se nameće pitanje: **Ko koga tu ne razumije**, na relacijama: naučnici – novinari – političari – javnost? Reklo bi se da se radi o jednom opštem, višeslojnom nerazumijevanju, koje implicira novo pitanje: Ko bi mogao da artikuliše ovo nerazumijevanje i da ga makar malo ublaži, ako ne i razriješ u potpunosti? To bi mogli da učine iskusni naučnici, iskusni novinari i političari zainteresovani za nauku – zajedničkim djelovanjem.

U svojim ranijim promišljanjima na temu medija, odnosno, njihovog mjesta i uloge u kulturnoj matrici, bila sam sklona da ih kritikujem kao neizbalansirane i često neobjektivne u izvještavanju, kao senzacionalističke, kao one koji maskiraju stvarnost, kreirajući medijske simulakrume i posljedično virtualnu realnost. Medije sam kritikovala i zbog njihovog promovisanja konzumerizma, a na uštrb promovisanja kreativnosti, inovativnosti, produktivnosti i sl. Ovoga puta, postavljam pitanje: Što bi naučnici mogli da urade po pitanjima samo-promovisanja u medijima, poboljšanja kvaliteta medijskih sadržaja i povećanja stepena zainteresovanosti medijske javnosti za naučne teme?

U kontekstu pokušaja odgovora na ovo pitanje, treba prije svega istaći da je u 21. vijeku nauka u centru svih stvari koje su nam bitne, a to su: hrana, zdravlje, reprodukcija, obrazovanje, poslovanje, komunikacije, održivi razvoj, obnovljivi izvori energije i dr. Kako bi se izišlo u susret ovim izazovima i kako bi se minimizirali odnosni problemi, javnosti je potrebna **naučna pismenost**, nazovimo je tako, odnosno, potrebni su joj: naučna istraživanja, inovacije, a iznad svega njihove uspješne primjene.

Generalno posmatrano, nauka je neosporno dala ogroman doprinos čovječanstvu i to nipošto ne treba zanemariti. Naučni stavovi i tvrdnje, podliježu strogim sistemima naučne kontrole kvaliteta, kroz dosta rigorozan i obično dugotrajan proces recenziranja. Stoga bi naučno mišljenje trebalo uvažavati kao temelj saznanja, ispravnog odlučivanja i djelanja. Osim toga, niti jedan pojedinac se danas ne može smatrati potpuno angažovanim, ili aktivnim građaninom, bez razumijevanja osnovnih principa nauke i pravaca u kojima se ona razvija.

Osnova naučnog saznanja leži u objektivnosti. Za razliku od medija, u nauci gotovo da uopšte nema mjesta za senzacionalizam. Vjerovatno, iz tog razloga, vijesti iz svijeta nauke vrlo rijetko dospijevaju na naslovne strane. Nadalje, kada su u pitanju mediji i nauka, obično važi pravilo: "Dobra vijest – Loša nauka!" ("Good news – Bad science!", eng.). To je, zapravo, ono što bi mediji trebalo da izbjegavaju, a protiv čega bi naučnici trebali revnosnije da se bore.

Nauka rijetko kada napada i izaziva kontra-napad, ili skandal. Njeni putevi su drugačiji. Ali, uprkos suštinskim razlikama u funkcionisanju nauke i medija, naučnici moraju da shvate da su mediji **ključ** za javno promovisanje dobrobiti koje nauka daje društvu. Mediji su ključ za promovisanje, tj. otvoreno i pozitivno komuniciranje, prednosti naučnog pristupa u rješavanju većine realnih problema. Shodno tome, naučnici bi trebalo da imaju "svoje" predstavnike, svoj PR, koji će imati realne predstave o tome što je nauka i koji će željeti da se uključi u šire rasprave o nauci i njenom značaju za društvo. Osim angažovanja PR-a naučnika, trebalo bi osnovati medijski(e) centar(centre) za nauku, otvoriti šire debate o nauci i medijima u javnosti, permanentno se uključivati u naučno razrađivanje i dodatnu edukaciju javnosti po osnovu nekih (već) aktuelnih medijskih tema, i dr.

Iako je evidentno da nauka ne može da odgovori na rastuće i sve kompleksnije izazove sa kojima se susreće savremeno društvo, te je s toga negdje i izgubila ugled u javnosti koji je ranije imala, ona je ipak ta koja je u osnovi društvenog napretka. Iako su danas pojedinci prisiljeni da postanu "eksperti" u nekoj oblasti koja je za njih od vitalnog značaja, te stoga s rezervom uzimaju mišljenja naučnika, naučnici će najvjerojatnije i dalje biti ti koji su, recimo možda malo grubo, "iznad čitavog sela". Ali nikako naučnici ne treba da se uljuljkavaju u svom povlašćenom društvenom položaju, u donekle izolovanim i zaštićenim društvenim lokusima, kakvi su (posebno državni) univerziteti i istraživački centri. Naučnici moraju biti svjesni brzih promjena koje se dešavaju u gotovo svim sferama naših života i spremni da odgovore novim izazovima. Jedan od tih izazova je i potreba uspostavljanja **otvorene i pozitivne komunikacije nauke sa mas - medijima**. Prema riječima prof. Michael Brady sa Oksforda: *"Naučnici nemaju Bogom dato pravo na ugled i poštovanje javnosti – za njih se moraju izboriti, dobrim dijelom i uzimanjem učešća u medijima, željeli to ili ne!"*

Ukoliko mediji i javnost, kao uslovno rečeno konzument medijskih sadržaja, nemaju i/ili ne izražavaju potrebu da otvore vrata nauke, onda **naučnici treba da otvore vrata medijima!**